



הודעה לעיתונות :

**דברי הנגיד בכנס חטיבת המחקר של בנק ישראל שעוסק ב"תחרות ושינויים מבניים"**

בוקר טוב,

ראשית אני רוצה לברך את כל הנוכחים בכנס. נושא הכנס הוא "תחרות ושינויים מבניים" נושא שאין צורך להאריך בחשיבותו. הרצאת האורח תועבר על ידי פרופ' תומא פיליפון. תומא תרם רבות בעבודתו האקדמאית להשקה בין תחומי המימון ומאקרו כלכלה. מחקריו הרבים ניחנים בחשיבה מקורית ויצירתית. כמו כן, אני רוצה להודות לחטיבת המחקר ולעומד בראשה פרופ' מישל סטרבצ'ינסקי על הארגון של הכנס החשוב הזה.

לקיום הכנס בעת הזו חרף המגפה חשיבות רבה, כבר אמרתי זאת ואחזור, משבר הקורונה הוא גם מפתח למספר רב של שינויים מבניים, כאלו שיסייעו לקידום הטכנולוגיה הפיננסית ולהאצת הצמיחה והפריץ.

קיום הכנס הזה באופן מקוון לראשונה, הינו עדות אחת מיני רבות לעידן החדש שנכנסנו אליו. האמנם, אין מדובר בטכנולוגיה חדשה שפותחה זה עתה אלא טכנולוגיות שהיו קיימות זה שנים, אבל כורח המציאות נוכח הקורונה הביא אותנו לצאת מאיזור הנוחות בו היינו כולנו ואיפשר להאצה הטכנולוגית להתמזג לתוך חיינו. בעתיד, כשיבחנו וילמדו על ימינו אנו, אני מניח שיוכלו לסמן את התקופה הזאת כנקודת מפנה שלאחריה הכלכלה השתנתה, וזאת בדומה לאירועים משמעותיים אחרים שהתרחשו בהיסטוריה האנושית.

בהקשר זה, בחרתי לדבר אתכם היום על תחום חשוב מאוד שעובר שינוי משמעותי: חדשנות פיננסית. הסביבה הכלכלית המשתנה, יחד עם כניסתן של חברות טכנולוגיה לתחום השירותים הפיננסיים (Fintech), משנות את תנאי השוק הקיימים, את האופן בו מסופקים ונצרכים שירותים פיננסיים ואת המודלים העסקיים על פיהם פועלים הגופים הפיננסיים הקיימים.

הספרות המחקרית עוסקת רבות בקשר בין חדשנות לבין ביצועים פיננסיים. בעיניי, חדשנות היא כמכחול ביד הצייר, התורם ליצירה ולביצוע של שינויים חיוביים בחיינו. חדשנות היא היכולת להגיע לפתרונות טובים יותר במערכות מידע, תקשורת, טכנולוגיה ובדרכי שיווק. החדשנות נחשבת לאחד ממחוללי התחרותיות והיא חשובה לא רק עבור חברות גדולות אלא גם עבור חברות קטנות ובינוניות (SME) אשר מחזיקות בנתח משמעותי בתחום החדשנות.

מספרן הגדל והולך של חברות חדשניות הפועלות בתחומי הפיננסיים וקצב הפיתוחים המהיר בתחום זה, נוגסים כבר היום בתחומי פעילות שהיו עד לאחרונה נחלתם הבלעדית של הגופים הפיננסיים המסורתיים

ומערערים את מעמדם. עם זאת, יש לזכור כי חדשנות וטכנולוגיה הן גם פתח לאתגרים רבים ומגוונים, ויש לדאוג לנהל סיכונים בצורה מבוקרת.

בישראל, ניתן למצוא הובלה באלמנטים מסויימים של חדשנות. כך למשל בעולם הפינטק ישראל היא מהמובילות בעולם: כיום ישנם יותר מ-500 סטארטאפים בתחום הפינטק בישראל, שגדלים מהר בשנים האחרונות ומייצרים עניין רב למשקיעים זרים. כך, בשנת 2019, השקעות בחברות פינטק ישראליות הגיעו ל-1.8 מיליארד דולר, המהוות כ-5 אחוזים מכל ההשקעות בפינטק ברחבי העולם. ישראל מובילה בתחום המו"פ בהייטק בכלל, ופינטק בפרט, וחלק גדול מההשקעה במשק מוקדש לזה.

גם בנק ישראל מקדם חדשנות בתחומי עיסוקיו ואף הצבנו זאת בראש התכנית האסטרטגית שגיבשנו. **הובלת החדשנות בתחומי עיסוקינו הוא יעד מרכזי מבחינת הבנק, אנו ממשיכים להטמיע ולאפשר חדשנות בשירותים הבנקאיים ושירותי התשלום, פיתוח שוק ההון ושוק האשראי והתאמתם לסביבה המשתנה:**

בתוך כך, בנק ישראל פועל רבות לשדרוג מערך התשלומים הקיים בישראל. **המעבר לעולם התשלומים המתקדמים והמודרני הוא הכרחי. מערכות תשלומים נוחות, יעילות, בטוחות ויציבות הן מרכיב חשוב בכל משק מתקדם.** המשק הישראלי נמצא בפיגור ביחס למשקים אחרים בעולם מבחינת ההטמעה של אמצעי תשלום מתקדמים והצעדים שאנחנו מקדמים יסייעו לגשר על חלק מפער זה.

למשל, הטמעת תקן ה-EMV שהשלב הראשון בהסבת בתי העסק היה בשבוע שעבר, מהווה צעד ראשון לכניסה של טכנולוגיות תשלום מתקדמות ושל שחקנים נוספים, מקומיים וגלובליים. המהלך ירחיב את מגוון האפשרויות העומד לרשות בתי העסק והצרכנים כמו ביצוע עסקאות חכמות, עסקאות ללא מגע, עסקאות באמצעות טלפונים סלולריים ויאייץ את הטמעת הארנקים האלקטרוניים ואפליקציות התשלום המתקדמות.

בנק ישראל תומך בפיתוח תשתית תשלומים מיידיים – Faster Payment – אשר תאפשר להרחיב את מגוון אפשרויות התשלום במערך התשלומים ולבצע, בין היתר, תשלומים ישירות מחשבון הלקוח, בנוחות וביעילות לאורך כל שעות היממה והשבוע. קידום מערכת תשלומים מיידית תזויל את עלויות העסקה, תאפשר סליקה Cross - Border, תגדיל את נזילות בתי העסק ותצמצם שימוש במזומן.

כמו כן, בנק ישראל בוחן צעדים נוספים לקידום החדשנות והיעילות של מערך התשלומים בכלל ושל התשלום המידי בפרט. זאת, בדגש על הנושאים הבאים: תשלומים חוצי-גבולות, הטמעה של ארנק תשלומים אלקטרוני, אסדרת ביצוע תשלומים בבתי עסק ועוד.

### **פרויקט נוסף שהבנק מקדם הוא ה- Open Finance**

אני רוצה להדגיש שלתפיסתי מדובר ב: **Open Finance ולא Open Banking**. הרעיון: הוצאת השליטה במידע ובפעולות פיננסיות של לקוחות מידי הגופים הפיננסיים המסורתיים ולא רק מהבנקים, והעברת הכוח אל הלקוחות עצמם. אנחנו דוגלים בקידום של "עולם פיננסי פתוח" שיכלול את כלל היצרנים של כלל המוצרים הפיננסיים.

מאחורי הקלעים יעמוד סטנדרט API אחיד, שבימים אלו מקדם הבנק במרץ, ויאפשר דרך מאובטחת להעברת נתונים של לקוח מנותן השירות שלו לצד ג' – למשל בנק אחר, גוף חוץ בנקאי, חברת פינטק וכדומה.

היתרונות של מהלך זה הן: חיזוק השליטה של הלקוח במידע אודותיו, הגברת התחרות בתחום השירותים הפיננסיים, השוואת עלויות, מתן הצעות ערך פיננסיות ותיווך פיננסי, ייעוץ על התנהלות פיננסית, ייזום פעולות פיננסיות ועוד.

בהקשר הזה חשוב שתהיה נגישות **לכל** השחקנים הפיננסיים – לכלל האינפורמציה הנדרשת, כפי שמקובל בעולם. גופים אלה יוכלו לספק מידע ויחד עם זאת להציע שירותים מתקדמים.

### **נושא נוסף שאנחנו מקדמים הוא איגוח**

עסקת איגוח היא עסקה במסגרתה מנפיק תאגיד אגרות חוב שפירעון מובטח באמצעות תזרים צפוי. בעוד שבעולם שוק האיגוח הוא בסדר גודל דומה לשוק איגרות החוב של חברות, בישראל שוק זה הינו מזערי ושווי עומד על מיליארדי ש"ח בודדים. זאת, בין היתר בעקבות חוסר בתשתית רגולטורית מתאימה.

היכולת של הגופים השונים לתת אשראי באופן ישיר מוגבלת, בגלל עלויות תפעול וגבייה משמעותיות וכן משום שאין בישראל שוק איגוח מפותח, שיאפשר הרחבה של האשראי תוך המשך תפעול על ידי בנקים, שלהם יתרון יחסי מובנה בשוק זה.

באמצעות שימוש בכלי האיגוח יוכלו ספקי אשראי שאינם בהכרח חברות פיננסיות, למכור תיקי אשראי שכבר הועמד ולהשתמש בתמורה כדי להעמיד אשראי חדש. שוק האיגוח יסייע בכך להוזלת מקורות המימון ולפיזור הסיכונים במשק. זהו כלי מגשר בין הכספים שבידי הגופים השונים לבין צרכני האשראי בכלכלה. האיגוח מאפשר את הרחבת אפיקי ההשקעה של הגופים המוסדיים וכמו-כן מאפשר פינוי הון וניהול מח"מ במערכת הבנקאית.

כאמור, פיתוח שוק האיגוח יביא לפיזור רחב יותר של הסיכונים בשווקים הפיננסיים, ולהגדלת הנגישות למקורות מימון גם של גופים שאינם ספקי אשראי "קלאסיים". כך למשל, ניתן יהיה לאגח מגוון תזרימים המגובים בנכסים - כמו החזרי הלוואות מסחריות, חובות מעסקאות בכרטיסי אשראי, ארנונה, ליסינג וכדומה. איגוח, אם כן, הינו כלי חשוב ביותר להתפתחות שוק ההון בישראל, בפרט בתקופת המשבר הנוכחי, והתפתחות הכלכלה ביום שאחרי.

**בכדי לקדם זאת, יש להקים תשתית חוקית, מיסויית, רגולטורית וחשבונאית מתאימה לביצוע עסקאות איגוח בישראל.**

כפי שכבר אמרתי בעבר, תחום נוסף שאנו בבנק ישראל פועלים לפיתוחו ומיסודו הינו ריביות התלבור כריביות סמן על הריבית השקלית. ריביות אלו מאפשרות שימוש לא רק בריבית נומינלית קבועה או בריבית משתנה יומית אלא גם זו המשתנה בטווחי זמן ארוכים יותר ומוגדרים מראש. הן מהוות נדבך חשוב ומרכזי בשוקי ההון בעולם, ובעזרתן ניתן להגדיל את אפשרויות המימון למגזר העסקי.

ריביות סמן גם מהוות תשתית לשוק החוזים העתידיים על הריבית, חוזים המאפשרים לחברות העסקיות ולציבור לצמצם את סיכוני הריבית.

סביר להניח שבמסגרת שוק תלבור יעיל, לחברות הפיננסיות תהיינה אפשרות לגדר ולנהל טוב יותר את מאזן הסיכונים שלהן. הן יהיו יכולות לעשות זאת ע"י אימוץ מכשיר ה-IRS לטווחים ארוכים, שהוא מכשיר להחלפת תזרימי מזומנים בין ריבית קבועה לבין ריביות משתנות, מה שבסופו של דבר יוריד גם את העלויות לצרכני הקצה. אנו בוחנים את הפלטפורמה הטובה ביותר ליישם בה את פעילותו של השוק

הזה - על רקע האתגרים הגדולים באותם השווקים. לאור היעדר תנאים לפיתוח שוק בין בנקאי, פיתוח שוק ריפו נראה כחלופה המשמעותית לפיתוח ריביות בנצ'מרק בשוק.

הכלים השונים שהזכרתי היום קיימים כבר בעולם מזה זמן, חלקם כאמור מוטמעים ומקודמים בימים אלו בישראל. הטמעתם בשוק המקומי, בצורה אינטגרטיבית, תאיץ את תהליכי החדשנות הפיננסית בישראל וייתרמו לקידום התחרות בשוק הפיננסי בישראל.

לסיום, יש לזכור שעם חדשנות פיננסית מגיעים גם אתגרים וסיכונים רבים בדגש על סייבר והגנת מידע. כדי לקדם חדשנות אנו מבינים שנדרש לקחת סיכונים, במונחים שלנו: נדרש להגדיר "תאבון לסיכון". בד בבד כשסיכון מתממש אנו מחויבים לוודא שלא תהיה לו השלכה יציבותית מערכתית. האמור צריך להתבטא גם ברמת המדינה, גם אצל הרגולטורים הפיננסיים וגם אצל השחקנים עצמם.

אני מאחל לכם המשך כנס פורה ומלמד.